

A'
 TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

Nro 21.

Költ Bétsbenn, Böjt-más Havának (Mártziusnak)
 14-dik napján 1800-dik Esztendőbenn.

Béts.

Irtuk vólt már jó ideje, hogy Méléfz Ré-
 gementjéből egy szakasz indúlt légyen innen Lincz-
 be, a' haza menő Rufszus Katonaságnak Au-
 sztria' Tartományán keresztül, 's Brünn Város-
 sán túl való el kísérése végett. Már visszafra jött
 ide a' kíséresből nevezett Regimentünk szakaszfa.

Orosz Generális Milorádovits ma szándéko-
 zott innen az Orosz Armádia után menni, melly
 már túl mendegél Krakó Városán az Orosz Biro-

Y

dalom felé. Milorádovits jelen volt itt egy Kommissióban, melly, egynehány napokig tartott Hertzeg Würtemberg' előlülése alatt, 's a' melyben Frölich és Lauer Generálisok is megjelentek.

A' Nápolyi első Minister, ama' nagy nevü 's érdemü Acton Úr, ugyan azon Tudósítások szerént, 67 esztendő korában meg-házasodott, 's egy 13 esztendő Kisafzfzonyt vett el hitves társúl.

Hadi Környüldállások.

(Külföldi Ujságok szerént).

1. Olasz-Országok.

Sestriből (a' Közép Tenger partján fekszik, Génua 's Livornó között) Febr. 7-dikén: — „A' Génuai földnek hova tovább több több Lakosai kezdenek fegyvert fogni a' Frantziák ellen. Példát adott erre Fontanabona nevezetü, Génua és Sestri között fekvő Helység, melly is a' múlt hónapban meg-támadta a' Frantziákat, 's nem kevés kárt okozott nékiek.“

Génudból Febr. 24-dikén: — „Az újra kezdődött téli alkalmatlan idők miatt, ismét el halasztódtak egy ideig a' hadi munkálódások.“

Palermóból, (Sicília Országának Fő-Városából) Jan. 26-dikán: — „Áprilisnek 3-dik napjára van meg-határozva a' Fels. Királynak 's Királynénak, az egéiz Királyi Famíliával egyetemben, innét Nápoly Városába lejendő vilzfűz

indulása, a' honnan 1798-dik esztendőnek utolsó hónapjában jöttek vólt ide a' veszedelmes háborúra nézve."

A' Nápoly Városából, számkivetésképpen Fr. Országba által szállított frantzia módi gondolkozású Lakosoknak száma, többre megy már ezernél. Azok között, kik közelébb, számszerént 3 százan szállítódtak el Nápolyból Tulon alá; két Dámák is vóltak:

Sok Nápolyi Katona-Tisztek; kik a' Királyi szolgálatból, a' már szerentsésen el enyészett Parthenopei Respublika' szolgálatjába léptek vala által, az által igyekeztek helyre hozni hibájakat; hogy ajánlották magokat a' Málthai fr. Orizet ellen tejendő Volontéri szolgálatra: melly ajánlások el is fogadódott.

Rómából Febr. 8-dikán: — „A' Nápolyból érkezett gabonabéli segédelemnek látására; különös örömet nyilatkoztatta a' Nép, 's tele torokkal kiáltotta: Eljenek a' Királyok, de ne' a' Respublikák!"

2. Nagy-Britániaiak.

Angliának Torbay-i Kikötőhelyéből; húsz lineai hajókkal; 4 Fregátokkal; és 3 Kutterekkel indult ki Gardner Admirális Febr. 6-dikán:

Pitt Minister; a' Londonban uralkodó drágasághoz képest; alkalmas tódalékkal neveli; az Admirálisnál; Hadi Cancelláriánál 's a' tisztségviselő Tisztviselőknek rendes fizetésüket:

3. Orosz-Birodalmiak.

Az Orosz Császár, hat új lineai hajókat készíttetett mostanság, mellyeknek neveik: Gabriel, száz ágyús; Jagudill, száz; Raphael, 80; Uriel, 76; Sealephill, 74; Serachiel is 74 ágyús.

4. Török Birodalmiak.

Zimonból írták Febr. 28-dikán: hogy a Szerviai Helységeknek fegyvereket olztatott ki a Belgrádi Basa, olly parantsolat mellett: hogy egyesítvén erejeket, állják el a szoros jársókat Passman Oglu előtt, ki, hogy a földnépét fel ne ingerelje maga ellen, szoros fenytékben tartja a Katonáit, és minden eleséért, forspontért, 's egyéb szükséges dolgokért kész pénzzel fizettet a Lakosoknak. — A Spáhik (Lovasok) is parantsolatot vettek Szerviában a Belgrádi Basától, hogy hadi módra fel-készülve tartsák magokat, 's a melly szempillantásban kívántatik, mindjárt meg-jelenjenek Belgrádban, annak védelmezésére.

Török Országban, a vas, réz, 's efféle más értz-nemek igen el drágúltak: mivel maga a Porta, mind ölfsze-vásároltatja ezeket, valahol tsak takáltathatók, 's belölok, ágyúkat és egyéb szükséges hadi eszközöket készíttet. — Tsak nem mindennap, több több Katonaság, ágyú, és munízió küldödik Konstantzinápolyból, a Nagy-Vezér Seregéhez. — A Diván, sza-

kadatlanúl folytatja, a' szövetséges Udvarok' Ministereivel való tanátskozásait. (Ezen hiteles Tudósításoknál fogva, nem lehet költeménynél egyéb-nél tartani az itt következő értelmű Levelet, mellyet a' Publiciste nevű Pári'si Ujság közölt Febr. 25 dikén, azt állítván felöle, hogy Spanyol Országának Alicante nevű Városából indítódott légyen az, Febr. 8-dikán, 's ezt foglalta magában: „Egy Algíri hajó érkezett ide, melynek emberei beszélik, hogy a' Török Császártól parantsolatot kapott az Algíri Dey, mind azon Frantzia Raboknak szabadon való botsátása eránt, a' kik fogva tartattak Algírban, 's egyfersmind az eránt is, hogy a' Dey egy meg hitt embere által adassa hírül Pári'sba: hogy a' Nagy-Ur, békélleni kíván a' Fr. Kormányfűekkel, melly is ezen szándéknak költsönös végrehajthatása végett, küldje egy telyes hatalommal felruházandó Bízatosát Algírba.“ — Annál inkább nem lehet hitelt adni ezen Levélnek, mivel Angliának és Török Országának egymással alkudott, és már meg is kötött frigye azt tartja: hogy egygyik is közzűlök, a' másik híre 's meg-egygyezése nélkül, a' köz-ellenséggel meg nem békélhet. Hogy pedig a' Török Udvar meg szokta a' szavát tartani: bizonyítja a' tapasztalás.)

Az Egyiptomi partoknál lévő Anglus és Török Hajósseregofztály Vezéréről Sir Sidney Smith-ről írták Februáriusban Konstántzinápolyból, hogy meg-látogatta a' Nagy-Vezér' fő-quártél-

lyát, 's onnét, Török Lovasoktól kísértetve, némelly részével az embereinek, Jeru'sálembe utazott, melyhez el érkezvén, hadi muzsikával ment bé oda, 's a' Keresztyén Barátok Klastroma eleibe, a' melybe szállott; Anglus zászlót tétetett ki. A' szent temető-hely' meg-nézésére, zászlós próczeszfzióval, 's muzsika-fzó alatt indúlt. A' Szerzetesektől, Szarándok-keresz-tel tiszteltetett meg: a' Törökök által pedig egy olly Moséba vezetett bé, tiszteletnek 's szeretetnek jeléül, melly a' Salamon Temploma volt hajdan, 's a' melybe semmi Keresztyénnek nem lehetett volt eddig bé menni.

5. Frantzia Országok.

A' Pári'si Újságok, Buonaparte' igazgatása' tziemeréül teszik a' maga-mérséklést. Ennek példái között említik: hogy O, sok száz Belga Pápoknak engedelmet adott a' Hazájokba való visszaterésre, kiket az Ex-Direktorok, Déli Amérikába küldöttek volt számkivetésbe; hogy a' Vasárnapokat többnyire mindenütt meg-ülik már ismét, szintúgy bé lévén akkor zárva a' boltok, és külömbkülömbféle műhelyek mint ennekötte 's a' t. — Egyszersmind intik is Buonaparttet: „hogy továbbra se' térjen el a' maga-mérséklés útjáról; sőt kövesse a' halhatatlan Washington példáját, ki a' millyen buzgósággal fogott hozzá Hazája' revolútziojához, szintolly magamérsékléssel végezte azt. Egyedül a' magamérséklés által szerezhet Buonaparte Fr. Országok

rövid időn Békességet: és a' midőn ezt meg-tselekedte; ízámot tarthat a' Nemzetnek szín-mutatis nélkül való háládatosságára, melly, el fáradt már a' had terhének szomorú következésű hordozása alatt. Éppen e' vólt annak is az oka, hogy olly könnyen boldogúlhatott Ő, az új Revoluzciónak végrehajtásában, 's annál fogva, a' vezedelemből való ki-ragadásában Fr. Országának. Ha ezelőtt őt esztendőkei kezdett vólna illy munkába: bizonyosan nagyobb ellentállásra talált vólna. De már az természete a' Revolúzióknak, hogy van olly időpontjuk, melyben, áldozatokat kívánnak; vagyon ismét más idő-pontjuk, a' melyben magok áldozzák fel magokat.

Annak a' nevezetes Suán-Vezérnek Frotténak, egész Generálstabjával egyetemben lett elfogattatását, Febr. 17-dikén adatta tudtára Buonaparte a' Törvényhozó-Tanátsnak. Némely Tudósítások azt hirdették vó, Frottéről, hogy Ő is Pári'sba fogna vitetödni, mint az ollyan Suán-Vezérek, a' kik meg-adták magokat, 's eszközök vóltak a' kórmányozássok alatt vólt népeknek le-tsendesítésében is; de más Tudósítások mindjárt írták, hogy agyon lövettetett Vernevilben. 's azt a' környülállást is fel-jegyzették felöle, hogy sem ő, sem a' Generálstabjábéliek, bé nem hagyták köttetni magoknak a' szemeiket. Ezt a' történetet bizonyítják az újjabb Tudósítások is.

Némelly Suán - Ofztályok, azon Vezérjeik

helyett, kik a' Republikánusokhoz hajlottak, más Vezéreket kerestek: de szándékaiknak, és azoknak végre-hajtására tett készületeiknek nagy része ki tudódott, 's meg gátolódott.

Rennes Városából írták Febr. 12-dikén, hogy azon a' tájon kevés Suánok adták által a' Republikánusok által tőlök el kívánt fegyvereket; hanem másutt csoportosan tselekedték ezt. A' Morbihani és Északi Osztályok egészszén reá állottak, a' mint írják felölök, a' Békességre.

Az új Constitutiónak a' Nemzet által lett el fogadtatását, minekelötte közönségesen ki-hirdetette volna Buonaparte: tudósította arról előre, még Febr. 10-dikén, a' Törvényhozó-gyűlés' két Tanáttsait, különös Követségek által, mellyek közzül mindenik, 3 Státus-Tanátssokból állott. A' Tribunátushoz nevezetessen Emmery, Devaisne, és Fleurieu mentek az említett Tudósítással; a' tulajdonképpen úgy nevezett Törvényhozó-Tanátshoz pedig, Champagny, Regnier, és Gen Bernadotte, kit akkor nevezett Buonaparte Státus-Tanátssossá, midön Brune Generálist, a' Suánok ellen küldötte Vezérnek.

Brune Generálisról most azt írják, hogy az Olasz Országí Sereg' Vezérjévé rendelődött már, Massena helyébe, a' kit maga mellé hitt Buonaparte, Első Helytartó Generálissának.

Buonapartéről azt jegyzik meg a' Pári'si Újságok, és ezeknek nem mondatott ellenek maga Buonaparte is, az officialis Újság által, hogy midön ő, pompás czeremóniával által költözött

a' Luxemburg nevezetű palotából, a' Tuileriesbe, melly már most a' Consulok lakó-helye; Consuláris formarukájához azt a' kardot kötötte fel, melyet, a' minden Hatalmasságoknál közönségesen bé-vett szokáshoz képest, Ő, mint a' ki a' Frantzia Kormányfőzék' részéről munkás eszköze volt a' Campoformaiói Békesség-kötesnek, ajándékban nyert volt a' Cs. K. Udvartól. A' lovak is azok voltak bé-fogva a' Consulok' hintájába, mellyeket ugyan az említett alkalmassággal kapott volt ajándékban Buonaparte' Felesége.

(A' Cs. K. Udvar' részéről, Pétersburgi Követünk Gróf Cobenzel, és az akkor Bétsben Nápolyi Követséget viselt Markéze Gallo dolgoztak volt az említett Kötésben. Gróf Cobenzel, némelly gyémántos ékességeket, azok között egy óra-lánczot kapott ajándékban, a' Frantzia Kormányfőzektől; de Markéze Gallo semmit sem. Magától hallottuk Ő Excellenciájától a' múlt esztendőben, hogy számára is küldött a' Fr. Kormányfőzék, mintegy negyven ezer forintba került gyémántos váll-ékességet, a' mellyel t. i. a' nagy Rend-tzímerek' széles pántlikáját szokás a' ruhához foglalni. Ez a' szép ajándék, annak a' külömben Buonaparte által nagy betsben tartatott Svájtzer származású Hallernek kezébe érkezett, a' ki akkor Fr. Kaszszatartó volt a' Buonaparte' Seregénél, de midőn elő kérte volna tőle Buonaparte az ajándékot, azt felelte, hogy már által adta légyen azt ennek 's ennek a' Generálisnak. Az meg-kérdetvén, ismét más-

ra útált, és így a' M. Gallonak rendelt ajándék, szörin lábán el veszett.)

Annak a' ceremóniának, mellyel fogadta Buonaparte Febr. 22-dikén első audientziára a' külföldi Ministereket, egy új módi ágát is említik a' Pári'si Tudósítások: hogy t. i. az első Consul' szobája mellett lévőben, kávéval, tsokoládéval, thével, 's egyéb frissítő szerekkel kínálódttak meg az említett Ministerek.

Az első maskarás Bálban, melly Febr. 27-dikén tartatott a' Pári'si Énekes Játékok' Teátrumában, temérdek sokaság sereglett öfzfze. A' Lózsék mind ki vóltak bérelve, 's rakva vóltak a' Szép Nem Trínével. Madame Buonaparte is megjelent a' Leányával 's annak Férjével Murat Gen—sal.

A' Madame és Mademoiselle nevezeteket, mind befedben, mind írásban, maga elevenítette fel Buonaparte.

Buonapartet, a' miólta már Első Consul, leírta külső formájára nézve, ama' nevezetes Mercier is, a' Pári's Rajzolatja tzmű Munkájának leg újjabb Darabjában: „Buonaparte — ezek a' Mercier' szavai — közép termetű; valami keveset előre hajlott; kartsú; gyenge forma, de azért még is jó inas testalkotmányú. Gesztenye szín hajának fürtjei, fedik egy részét széles homlokának; nagy, barna, kiülő szemei vagynak; sas-órra; fel felé hajlott álla; halovány szín ábrázatja; 's bé-esett ortzái. Cátói valóságot mutat egész tekintete. Megta:

pálják tőle a' Frantziák, meg-ért ember módjára viselni magokat.“

Magyar-Ország.

Budáról Mártz. 8-dikán: —

A' Magyar Minerva' Védőjének.

Sándor Istvánnak.

Non ego Te meis

Chartis inornatum silebo.

Hor.

Sándor, Minervánk' tiszteletes fija.

S' Védője! néked zeng magyar énekem.

Oh, tolladat munkás kezedből,

's könyveidet, kis időre, tedd le!

Nem vagy Te Bétsnek fénnyei közt magad'

Kényednek élő lány Szibaríta: nem

Tarthat keresményedre számat

A' puhaságba merültt hiúság.

Emeld, emeld fel lelkedet, oh nemes

Szívű! 's ki-törvén a' sokaság közül,

Az érdemeknek templomába

Mennyei szárnyaidon repülly bé. *)

Vess a' hamisság ellen erős paizst,

'S meg-szégyenül. — Rákos' mezején ragyog

Már ofzlopod, mellyet le nem ront

Semmi Kaján' vad agyarkodása.

*) „Qui monet, ut facias, quod iam facis: ille monendo

Laudat, et hortatu comprobat acta suo.“

Ovidius.

Nagy-Károlyból Febr. 12-dikén: — „Nagy Szathmár Vármegye' Rendjei, ezen Mező Városba, közönséges gyűlés tartás végett igen feleszámmal seregelvén öfzfze, mindjárt a' Gyűlés' első napján, úgymint Böjt-elő Havának 3-dikán, az itt lévő P Piáristák' ékes Templomában, Valás külömbség nélkül meg-jelentek, holott is, a' Rendeknek egygyes akarató előbbeni meghatározásához képest, el húnyt Nagy Primásunkért Hertzeg Battyányi Józsefért, a' halotti Szent Misét, illendő pompájú czeremóniával eléneklette Szathmári és Ugotsai Fő-Esperest, 's több N. Vármegyék' E. Tábla-Bírája Fő Tifzt. Korom Mihály Úr. Azután, említett Fő Papunk' dítső emlékezetére, az e' végett különösen meg-kérettetett Rectora az itt lévő Piáristáknak T. Koppi Károly Úr, olly hathatós deák Beszédet tartott, hogy ámbár külömben is el felejthetetlenek a' Rendek előtt, Primássok érdemei: most mindazáltal egy illy ritka tulajdonságokkal bíró nagy tudományú Orátornak Demosthenesi előadására, mintegy élő képben szemlélték azokat, 's újra vérzett szívek, tisztelt Ofzlop-emberjektől lett meg-fofztattatássoknak eleven képzelésére. Ez a' nyomos Beszéd, valamint ama' nevezetes Versszerzőnek T. P. Hannuliknak, ezen gyászos Innepre készített Ódája, a' Magistrátus költségén ki fognak nyomtattatni.“

„Ugyan ezen Gyűlésben, Nagy Méltóságú Gróf Szécsényi Ferentz Úrnak több rendbéli fő hivatalokra lett alkalmaztattatására nézve el vé-

geztetett, hogy ezen nagy Hazafinak meg-tisztetéséből vett köz-örömeket a' Rendek, a' tisztelt Méltóságához igen érzékeny ki-fejezésekkel intézendő különös Levelekben nyilatkoztassék."

A' Királyi Helytartó - Tanács' Registráturájához, néhai Grafel Pál Úr' helyébe, a' ki mostanság hala meg, Registrátorrá neveződött a' F. Tanács által, Wohlmouth György Úr, a' ki eddig Cancellistaságot viselt; helyébe pedig, Cancellistaságra lépett Accessistaságból, Mattus Imre Úr. Registraturabéli Accessistává lett Herschits Ferentz Úr.

Zágrábban meghalálózván nem régiben az oda való Káptalan' Prépostja M. Sibarich Úr; a' F. Kamara, T. Bedekovits Tamás Protokollista Urat küldötte Zágrábba, a' nevezett Prépostsághoz tartozó Personátusbéli jószágoknak, a' Kamara' gondviselése alá való által-vevésére.

Nagy - Szigethről (Somogy Vármegyéből)
Febr. 24-dikén: — „A' Csurgói Gymnásiumnak régen várt Professora Császári Loosi Pál Úr e' folyó Hónapnak 17-dikén el érkeze már, és 21-dik napján ezen Hónapnak, a' mikorra némelly Előjárók időt nyertek egyéb foglalatosságaitól a' Csurgón való meg-jelenésre: bé is állítódott Tanítói hivatalába, 's már tanít vóltaképpen; de a' nagyobb czeremóniájú inauguráltás, Mártz. 19-dikén fog tartatni, melly jeles nap, úgymint Sz. József Innepe, azért választódott ki e' végre; hogy Fels. Királyunkhoz, az egyébaránt is nyívan, de itt különösen, a' ke-

gyelmes engedelemért tartozott buzgó háladá-
tosságunkat nyilvánban meg-mutathassuk.“

E l e g y e s T u d ó s í t á s o k .

Triestből Febr. 16-dikán: — „Tegnap este érkezett ide egy Sukey nevű Amerikai Kereskedő-hajó. Déc. 14-dikén indult el Észak-Amerikából, 's két hónap alatt ide érkezett. Amerikai zászló lobog az árbotz-fáin. Ez az első Amerikai hajó, melly olly meszsze földről jött a' mi (Adriai) tengerünkre.“

Ama' sok vízontagságokon keresztül ment két éltes Frantzia Királyi Hertzegasszonyok közül egygyik, Victoria Louise, két ezstendőssel ezelőtt hala meg Triestben. Most az öregeb-
bik, Maria Adelhaide is el végeze ugyan ott Febr. 27-dik napján, 67 ezstendőkre és 11 Hónapokra terjedt bajos életét.

Konstántzinápolyban nem uralkodott ez úttal a' pestis olly nagy mértékben mint mázszor; de a' Császárhoz igen közel talált férni, úgy hogy kéntelenített is Ő Nagy-Urasága, a' téli palotájából által költözni a' nyári lak-helyébe. A' Háremben, hét Személyek hóltak meg: de mi-nekutánna az ollyatén rab-leányok, kikről fundamentomos gyanúság vólt; hogy benne vagy-nak a' ragadós nyavalyában: által-szállítottak vólna a' régi Szerájlba, és más szükséges inté-zetek is tétettek: már azólta; szemlátomást alább kezdett hagyni a' pestis, úgy hogy nap-jában nem igen történt már több mintegy két

halálánál, az egézfz Császári palota (Szerálj) kerületében, a' mellyen belől lakozóknak száma, fel megy egynehány ezerre.

A' Prufsziai Katonaság is tsak símán hordja már a' haját ezentúl; 's a' Forma-ruhája is alkalmasabb lesz mint vólt eddig; nevezetesen az öltös-ruhát egézfzen bé lehet ennekutánna gombolni; a' gyalogság, más főrevalókat kap, az eddig szokásban vólt Gránátéros-süvegek helyett; a' Stráz'sáknak tél idején olly köpönyegjek lesz a' vígyázó-helyen, mint a' minémü vagyon a' Cs. K. Katonáknak 's a' t. — A' Fridrik Wilhelm Király Gránátéros Batalionjának azomban, meg lesz engedve a' Fundálója tífzteletére, hogy czeremóniák' alkalmatosságával a' régi Forma-ruhájában tífzelkedhessen.

Liefland és Curland Tartományainak Dorpadban lejendő új Universitássa' (Fő Oskolája) elztendei költségei, 57 ezer rubelre vagynak határozva. Az Orosz Császár, annyi ki-terjedésű fekvő jószágot mutatott ki ezen Univeritás fundusául; a' melly, mintegy 32 ezer rubelt hajt bé elztendönként; a' mi még ezen jövedelmen felül kívántatik, a' nevezett Univeritás' fenntartására; azt; a' Lieflandi és Curlandi Nemeség tartozik a' magáéból pótolni.

Az itt következő Epitáfium (Sír-czím), mind nemes tárgyára; mind a' készítményének minémüségére nézve, megérdemli hogy helyt adjunk neki Hírmondónkban:

Peregrino solo
hic tegitur

FRIDERICUS STEIGER

Bernensium actor, Auspex, consilium,
Genuinorum Helvetiorum forma.

Patriâ exul

Patriæ amore ac studio,
non indecora fugâ exteris in oris vagus
tristes ruinas videre non sustinens,
quidquid per Europam est recti et honesti tenax,
in tantam sollicitavit causam.

Tandem ictu quo Helvetia concidit,
cecidit is quoque,
tam caris impotens superesse rebus.
Si quid spiritûs recti, bellicæ virtutis, priscae for-
titudinis

Rheticas adhuc inter alpes latet,
ad hunc festinet tumulum,
novos hinc hauriat animos
ad ingentem viri incontaminabilis umbram.
Solatur hæc bonos, hortatur egregios, accendit
magnanimos,

terret scelestos, arguit ignavos,
urit infamiae notâ
civium oppressores,
aeris publici helluones,
tragicæ libertatis comicos praecones.

Nullam nisi restitutâ Patriâ
quietem exspectat, nec optat:
quâ ut citò fruatur,

Faxit Deus!